

„Že tu byl, žil, a na těch lodích plul nějaký František Ptáček, z boží milosti námořní důstojník“ jistě není třeba zájemcům literatury o lodích a námořní plavbě připomínat. Snad jste jej znali i vy, čtoucí tyto řádky. Snad jste si někdy i pomysleli – je to podivín, možná i směšný človíček. Zamilovaný, snad až příliš, do své ženy, svého psaní, lodí a námořnického řemesla. Hrdý na to, kam až to od píky dotáhl, ve skrytu s komplexem a se smutkem, že dál se již nedostal.

Převážná část vzpomínek jej však líčila jako poctivého, pracovitého a slušného člověka, plného poezie, lidského citu a pochopení, které ze sebe nechával prýštit skrze pero a papír. Ony „vývěry“ posléze využil v řadě knih o historii naší námořní plavby. Vedle publikace Schody do celého světa roze-psal i „modrou“ řadu – *Modré vzpomínky*, *Modré medailonky* – *Věčně živé námořní legendy a Modré medailonky – Vernisáž pamětníků*. Rozvinutí nových medailonků bohužel narazilo

na nezájem právě těch, kteří toho tolik ví a měli by nám tolik co říci.

I to bylo důvodem, proč František Ptáček na sklonku své literární činnosti obrátil pozornost na své vlastní lodnické začátky u československé Dunajplavby. V den, kdy do redakce přišel prepis první části textů připravované publikace, přišla i smutná zpráva, že autor nastoupil k převozníkovi Cháronovi na svou poslední plavbu. Stalo se tak 27. března roku 2013.

Omlouváme se tímto čtenářům, a potažmo i autorovi, že si dovoluujeme předložit nedokončené dílo, přerušené uprostřed běhu života, s posledním zápisem z „30. srpna Léta Páně 1958 v Komárně“. I toto skromné torzo však, podle našeho názoru, stojí za publikování a může být důstojnou tečkou za literární prací Františka Ptáčka.

František Ptáček

František Ptáček
z boží milosti árubý palubní důstojník
Československé námořní plavby
(* 10. 8. 1930 † 27. března 2013)

SLOVO REDAKCE ÚVODEM

Že tu byl, žil, a na těch lodích plul nějaký František Ptáček, z boží milosti námořní důstojník“ jistě není třeba zájemcům literatury o lodích a námořní plavbě připomínat. Snad jste jej znali i vy, čtoucí tyto řádky. Snad jste si někdy i pomysleli – je to podivín, možná i směšný človíček. Zamilovaný, snad až příliš, do své ženy, svého psaní, lodí a námořnického řemesla. Hrdý na to, kam až to od píky dotáhl, ve skrytu s komplexem a se smutkem, že dál se již nedostal.

Převážná část vzpomínek jej však líčila jako poctivého, pracovitého a slušného člověka, plného poezie, lidského citu a pochopení, které ze sebe nechával prýštit skrze pero a papír. Ony „vývěry“ posléze využil v řadě knih o historii naší námořní plavby. Vedle publikace Schody do celého světa roze-psal i „modrou“ řadu – *Modré vzpomínky*, *Modré medailonky* – *Věčně živé námořní legendy a Modré medailonky – Vernisáž pamětníků*. Rozvinutí nových medailonků bohužel narazilo na nezájem právě těch, kteří toho tolik ví a měli by nám tolik co říci.

I to bylo důvodem, proč František Ptáček na sklonku své literární činnosti obrátil pozornost na své vlastní lodnické začátky u československé Dunajplavby. V den, kdy do redakce přišel prepis první části připravované publikace, přišla i smutná zpráva, že autor nastoupil k převozníkovi Cháronovi na svou poslední plavbu. Stalo se tak 27. března roku 2013.

Omlouváme se tímto čtenářům, a potažmo i autorovi, že si dovoluujeme předložit nedokončené dílo, přerušené uprostřed běhu života, s posledním zápisem z „30. srpna Léta Páně 1958 v Komárně“. I toto skromné torzo však, podle našeho názoru, stojí za publikování a může být důstojnou tečkou za literární prací Františka Ptáčka.

Poděkování:

Paní Ptáčkové za poskytnutí práv k vydání. Panu Ryvolovi za prepis rukopisu do zpracovatelného textu a paní Andree Vernerové za jeho jazykovou úpravu. Paní Dagmar Bendové za poskytnutí ilustračních fotografií kapitána Klementa Bendy z ne o mnoho staršího období, než u Dunajplavby působil František Ptáček.

Copyright © 2015 by František Ptáček a dědicové
Copyright © 2015 for Cover by Marek Příkryl
Copyright © 2015 for the Czech edition by Mare-Czech

ISBN 978-80-86930-70-1

V BRATISLAVSKÉM PŘÍSTAVU

První jarní den. Přilhl se nevyznamenal. Vichřice, v kterou zesílil větší vítr, přinesla sníh. Jedna hodina po půlnoci. Činy v bazénech se pohybují a zmitají na úvazných lanecích v té sněhové metelici, a vítr jako by se vysmíval lidem a zpíval, že přijde jaro, přijde – ale už sněhy roztají. Při ranním rozdělování denních povinností mi byla přidělena tato noční protipožární a bezpečnostní hlídka v přístavu. A tak zde nyní ve strážním domku píše tento zápis do svého deníku. V kamínkách praček oheň a vyzřelují jiskry z vlhkého dřeva. Vlček Klazan si u kamen suší vlhký kožich a co chvíli nervózně zvedá mordu, uloženou na tlapečkách. Venku je tak zvané psi počasí, ale já s Kazanem jsem musel obejít bazény, zkontrolovat přístávací můstky, zda někde nehofí nebo někdo při pozdním návratu na člun nespadol do vody. Kdesi ve tmě něco příšerně vrzalo, jako by se otvírala a zavírala velká dřevěná vrata. Byl to uvolněný malý otočný vyložník u jednoho přístávacího můstku. Když jsem ho pevně přivázal, zase jenom ten vítr hvízdal přístavem a sypal návěje mokrého sněhu.

Tak jsem tady a kolo dějin mého nedůležitého Já se pomalu rozjíždí. Dne 17. března jsem byl oficiálně zapsán do kartotéky na osobním oddělení podniku Československá plavba dunajská. Ubytování na lodi PIONÝR uvázané v přístavu. V letní sezóně prý na nábreží v Bratislavě slouží jako kavárna, kde se hraje a tančí. Nemá vlastní motor, a tak na případné projíždky po Dunaji ji táhne malý „bugser“. Při jedné takové projížďce stál údajně na přídi jeden pán a hrozně se divil, že taková velká loď nemůže předjet tu malou před nimi. Takovému historky jsem se postupně dovídal od ubytovaných spolunocležníků. Podpalubí lodi připomíná jakoby velkou stáj pro koně. Mezi železnými sloupy, které podpírají horní palubu, je místo koní ustájeno dvacet postelí. Na těch obsazených většinou mladí kluci, kteří nedávno dokončili nabírání vědomostí v plavebním učilišti. Už mají něco odplaváno na řece, a tak v jejich debatách před spaním se ležerně mluví o Budapešti, Beogradě, je vzpomínána „halačárda“ v Moháči, holky v Eradle nebo nákup v Rušňuku. Jako by to byly jenom nějaké hospody za rohem. Pro mne prozatím pojmy zdaleka neznámé.

Každý den ráno v sedm začíná v lodnickém domě v přístavu „fales“. Přístavní kormidelník Hausner přidělí nám asi deseti rezervistům práci na ten den. Hausner je takový londonevský typ tvrdého chlape. Hodil by se k němu pseudonym „Sedý vlk“. Zpod šifácké čepice se mu po stranách a vzadu kudrnatí šedivé vlasy, pokud ale smekne, zableskne se do těch šedin hodně vysoké inteligentní čelo. To mu ale neubírá nic na jeho chlapeckém šarmu. Kromě toho, že má prý proplavaný Dunaj od Regensburgu až po Salínu, snad někde i jako tratový kormidelník nebo člunovod, býval také potápěčem při různých podvodních pracích na řece. A to v tom velkém klasickém skafandru. Když někdo přijde pozdě na „fales“, jako by na něj pouštěl hromy a blesky. Nekompromisně ho zatracuje, aby šel domů, když neumí přijít včas, a že bude mít neomluvený den. Ale přet z takové bouřky nikdy nebudě.

A tak v méu prvním pracovním dnu jsme s jedním takovým opozdilcem zametali skladiště nákladního člunu po vyložené železné rudě. Před tou „špinavkou“ mi skladník Rožko vydal pracovní oblečení a boty. I s přestávkou na oběd v lodnickém domě se ten den vlekl jako hlemýžď.

Příštího dne to byl člun 10046, jeden z těch nových, zvaných „desetitisticáky“. Komfortní ubytování pro velitel člunu, na zádi, před kormidelnou a na přídi kuchyňka a dvě malé kajuty pro lodníky. Ještě s jedním „noviciánem“, který je na člunu již čtrnáct dnů zabydlený, jsme čistili nákladové prostory po volně ložených slunečnicových semenech. Práškilo se jako za kočárem, totálně upaně průdušnice tím jenným prachem. Nepřilhl romantické vyhlídky do nové existence dunajského lodníka.

Po večeri jsem seděl v prázdné jídelně za oknem, jako za výkladní skříní. Plynul majestátní Dunaj do těch slibovaných dálek. A s tím proudem řeky odplouval kolesový parník ALBA JULIA. Se žutomodrým kominem, s iniciálami NR – NNAVIGACE ROMANIA. Jako přiřlil do mé prozatím stále ještě imaginární budoucnosti.

V třetím pracovním dnu na člunu určeném ke generální opravě „rašketání“, neboli škrabání oxidací narušených nátěrů mezi žebry pod podlahou. A potom „gruntování“ sušičkou barvou. To byla alespoň odbornější práce lodnického femesla.

kanotýrů. Tam někde v té tmě má být také situován smederevský metalurgický závod, jeden z největších v zemi. Ještě nedávno snad jenom větší kovářská dílna. Rok za rokem se mění ten náš svět a jsou budovány jiné pevnosti novověku.

Plujeme dále, teď zase temnou nocí. Zprava se nám vlévá do Dunaje Morava, jedna z těch větších splavných řek. V kormidelně mne a Čanyga vystřídal Štefan. A tak jdu temnou nocí po okraji toho našeho nákladáku do svého doupátka na přídi. Snad se mi to jenom všechno zlá v hypnotickém spánku. Člun se chvěje vibrací napnutého „šlepa-lu“ a dunajský veletok běží kolem mne dozadu jakoby proti svému vlastnímu proudu. Daleko za námi zůstala voda, která před čtyřmi dny protékla pod bratislavským mostem. Co všechno se dá v životě stihnout za pouhé čtyři dny! Mezi příděmi člunů šumí voda rozrušená propelérem „pakačku“ – ukořelavka do spokojeného usnání a likvidování toxinů únavy. Jen malý Pišta vedle v kajutě dvakrát zabrečel do mé bezesné noci.

Když mě ráno Štefan budil, bylo už zakotveno. Přístav Veliko Gradište, zase jedna hraniční odbova. Snad poprvé jsme se sešli v té malé kuchyňce jako jedna rodina. Přišel i Čanyga na kus řeči a všichni jsme si při fúklí sklenkou rakije na přátelství. I ten malý Pišta si štrknu-l se štamprlíčkou jako zkušený „šlepar“. Štefan tu jeho šikovnost komentoval pochvalným uznáním: „Ale Pišunka má rozum.“ Když se mohl jistý malý kluk v Brazílii naučit konzumovat benzin u benzínové pumpy svého táty, tak proč by Pišta od mala nemohl zvykat svá ja-tyrka a ledvinky na rakiji? Štefan přiložil do kamen, Margita uvařila vodu na kafe a nakrájela mazanec, dovezený až sem z Dunajské Střed-y. Jedli jsme, pili a hodovali, až do nás bokem fúkla Kysuca, přivážející pohraničníky. Také k nám do kormidelně narukoval člunovod, aby poradil a pomohl v nebezpečném úseku Kataraktů. Byli jsme zkon-frontováni s lodnickými knížkami a tím skončily hraniční formality.

Když se Kysuca podruhé vrátila od pontonu, z ruky do ruky podali „šlepačky“ pro nás i vedlejší člun. Vytáhli jsme kotvy, a opět to krásné „rondeau“ směrem po proudu k dalším kilometrům Dunaje.

Na levém, nyní již rumunském břehu nevysoké stráně a pahorky, zelenající se louky a vinice. První rumunské městečko Baziaš a po další hodinové plavbě přístav Moldava Veche. Tady už je Dunaj příro-zenou hranicí mezi Rumunskem a Jugoslávií. Nad ledkou hladinou

se vpředu rýsoval horský masív Blatanských hor, kdysi v třetíhorách bariéra Sarmatského moře. Seděl jsem civilně v tom svém separé, když z kuchyňky volal Štefan, abych šel hore, ať nezmeškám „Papagáj“. Co to mají s tím Papagájem? Jeden krok z kuchyně na palubu a drastické přivítání. Zleva vědro vody vytlité na mou hlavu, zprava Margita přidala několik litrů z díže na těsto. Potom ještě kastrólek nahnatý ve vědru pod pískovcovým filtrem jako předfiltrovaná posvěcená du-najská voda. Teď jsem prý symbolicky pokřtěný na jméno Bonifáce a mohu plout dále do Kataraktů. Takový křest čeká každého, kdo se tu nachomejtné poprvé. Nepokřtěný jedinec by údajně byl nešťastím pro plavbu nebezpečnými Katarakty. A co je to ten „Papagáj“? Skála třicítí uprostřed řeky před vplutím do Kataraktů. Její oficiální název je ovšem Babakaj. „Papagáj“ je lodníky zkomolený pseudonym. Sotva jsem se stačil rychle převléknout do suchého, už se před námi otevřel ten skalní masív úzkou scutěskou Kazaně. Na skalnaté výspě vlevo jsou snad ještě zbytky Vladislavova hradu, zprava tu byl kdysi hrad Golubac a na něm svého času panoval turecký vládce Aga Paša. Když se prý jednou vzdálil ze svého sídla, velitel z protějšího hradu mu unesl z harému nejkrásnější hurisku. Potom jedné noci turečtí bojovníci vnikli do Vladislavova hradu, pobili stráže a sřatou hlavu únosce po-věšili té kráse na krk a tak ji přivedli Aga Pašovi na Golubac. Ten jí nechal přikovat na tu skálu, aby ji havraní okouvali. Z cimburů hradu se díval na její muka a vykřikoval: „Babakaj se“. Jako by ona za to mohla, že byla unesena. A proto má mít ta skála tohle jméno. Že by tato verze měla být pravdivá? A dokonce má mít i spirituální pokračování. Staří lodníci prohlašují, že když tady za temné zimní noci řadí bouře kočava, je slyšet ze skály nařikání, prošení a volání o pomoc. Především ale ten vzlyčený prst skály Babakaj je tady výstrahou před největší a nejnebezpečnější skalní průrvou Evropy.

NEDELE 13. DUBNA

EPOPEJ O KATARAKTECH

Tak už je to za námi, ty hrůzostrašné, krásné a vzrušující Katarakty. Bylo to překrásné a bylo toho dost a teprve nyní, když všechno odezně-lo, ten večerejší perný den, nohu udělat rekaptulaci té spanilé jízdy. Všechno to, co jsem zažil a viděl, něco se cestou dověděl od jugosláv-

ského člunovoda, který mluvil poměrně dobře slovensky. Něco přidal ze svých zkušeností i Čanyga. Také jsem získal nějaká fakta z dostupné literatury.

Jak popsat tu nespoutanou architekturu přírody, která najednou vyroste kolem malého človíčka na spěchajícím nákladním člunu. To dva kilometry široké řečiště které se najednou nahrne do úzké soutěsky a jako zbláhlý proud se pítí skalnatými průrvami ve vrtech a vodopádech. Jinde zase až nad sedmdesátimetrovými hlubinami, vzniklými při dávných seismických otřesech, kdy zaniklo Sarmatské moře. Plných sto kilometrů se v Kazaňské soutěsce pokoušejí skalnaté stěny přehradit cestu mocné řece. Strmá útepy vyrůstají přímo z vody do stometrových výšek a mezi nimi klíčeje řeka a nezdářítel-ně se dere dále na východ. Ponurá šero v hloubce bouřlivého kaňonu. A nahoře bílé vrcholky horských štítů, ozářené slunečnými paprsky, a klenba modré oblohy. Na některých místech hladina řeky připomíná vroucí kotel. Bílá pěna a trychtýře vírů se zmlátají a vyvalují široký-mi kruhy, tam kde na mělkých skalních prazích bublá a syčí mocný proud řeky. Někde zase z hlubokého dna trčí k hladině ostré hroty skalisek a balvanů. Každá ta skála má své jméno a ke každé se vztahuje nějaká historie ztroskotání. Člunovod ty názvy postupně odřikal jako básničku: „Piatra Lunga, Rata, Ali, Cifutský kámen, Golubačka, Razbojnik, Piatra Kaluđer“. A nahoře, ve výšce sedmáset šedesáti osmi metrů se vyzývavě týpí členka vrcholu Velkého Štrbacu. Nebo rozeklaný vrch Doi Frati s dřevěnými kříži připomínajícími tragedii nějakých nešťastníků.

Člunovod Branko také uvázal nejužší místo v Kazaňské soutěsce. Pod vysokým skalnatým převisem Němci před koncem války vyhloubili tunel a naplnili výbušninami. Zapalovali sřvrhnout skalní masív do řeky, aby tak uzavřeli cestu blížící se sovětské flotile. K tomu už jim behudiky nezbyl čas. Dále bylo na trase kulometně hnízdo jugoslávských partyzánů, kteří tam měli v inkriminované době pod kontrolou celé Katarakty. Ještě jedna zajímavá náostná kuriozita z vyprávění člunovoda: Jeskyně Veteraniho. Úzký vchod ve strmém nepřístupném štítu. Uvnitř je prý jeskyně vysoká 15 metrů a tak rozsáhlá, že se v ní v roce 1691 celých 45 dnů bránil důstojník generála Veteraniho se čtyřmi sty muži a s pěti děly, odolával turecké přesile. Po necelých sto letech další rakouský velitel, major Stein, také se čtyřmi stovkami a s deseti děly. Vzdal se turecké přesile až když jeho voják umírali hladem. Z obdivu nad jejich statečností a vytrvalostí všechny

zajatce propustili na svobodu a utvořili dlouhý čestný špalír k jejich odchodu.

A co dávná historie před dvěma tisíci lety? To zase v knihách vyčetl Čanyga. Začátkem našeho letopočtu římský císař Tiberius dal tady ve skalách vysekat na pravém břehu vojenskou cestu. Jeho nástupci Vespasianus a Domitianus jí opravili a vylepšili. Po dalších padesáti letech nechal císař Traianus cestu definitivně prodloužit přes horní úsek Kazaňské soutěsky. Celé legie a tisíce otroků se zúčastnily na tomto díle. Jen několik metrů nad proudem řeky vznikl tak nejdříve úzký chodník, po kterém otroci táhli loď proti proudu. Když byl později rozšířen, přešla tady celá římská armáda táhnoucí do Dácie. Tisíce galejnů a zvířat táhly tudy dřevěné vojenké loď. Došlo je ta cesta viditelná, a nad ní desky vazebné do skal, zvané „Tabula Traiana“, připomínající tehdejšího římského císaře Traiana.

Plných tisíc osm set let po Římanech bylo potom v Kataraktech ticho. Potom maďarský inženýr Stefan Szchenyi na čtyřveslové lodi Desdemone proplul celým Dunajem a prostudoval plavební podmínky. Celá jeho posádka zahynula na cholera a jen on sám jako záchrásem tuto chorobu přežil. Po návratu se postaral o to, že hlavně v Kataraktech byly zahájeny regulační práce pro usplavnění pro větší loď. Také byl vypracován a uskutečněn projekt širší a bezpečnější cesty na levém břehu, která kromě řeky byla a dosud je důležitou dopravní spojkou přes soutěsku.

A mám zde další odposlouchané a vyčtené zajímavosti. Nedaleko za vstupní branou do soutěsky za pevností Golubac je prý skalní sluj, kde i dnes ještě existuje Golubacký komár, jediný svého druhu v Evropě. Otevřené a hnisavé rány jsou po jeho štipnutí sřvrhnouti uhnutí dobytka i lidí. Otvor sluje byl před léty zabetonován, ale komáři si našli cestu ven a trýzní dobytek i lidi dál.

V hrdle Kazaňské soutěsky je zase nebezpečná skála „Kalnik“, o kterou se rozbilo a kleslo ke dnu tolik loď, že ji lodníci nazývají „Krvavý kámen“. A Branko vyjmenoval další podvodní skalička, která prý jsou vidět při nízkém vodostavu: „Kara baba, Panama, Pajo, Babice, Vraň, Evropa, Bocman, Elizabeta, Bivoli“.

Ještě před koncem úzké soutěsky pokračují prý další skalnaté pra-hy. V těch byly už kdysi pro splavnění vystřeleny jen několik desítek

Kotviště Berzácká. Za námi už je Železná brána a všechny ty bojemi vyznačené kanály: Jucký, Svinický, Grebeň, Izliáš, Kozlí kanal... Byly kdysi vystřeleny do skalnatého dna tam, kde byly poměrně nízké prahy, a tak loď proplouvá mezi plováky splavné dráhy a čluny pendlují za ní v nepřijemných zastávkách. Grebeň jsme abalčovali doand bez asistence parníku Vaškapa, ale tentokrát už to nebylo tak dramatické jako minule.

Když jsme zakotvili, šel jsem ještě na zď stáhnout vlahku a rozsvítit lucernu. V kormidelně s Canygou byl dosud náš známý člunovod Lubčan a také na kus řeči přišel kormidelník vedlejšího člunu Imre Halabrin. Zajímavý svérázný člověk, podobný herci Petru Hanáčinovi. Vzpomínali tam na události před nějakými deseti roky a konkrétně na jistého „šlepará“ Solníčka. I Lubčan se pamatoval na jeho existenci. Imre se s tím člověkem důvěrně znal a nějaký čas s ním plul na jeho člunu jako loďník. Válku prý Solníčka prožil v Anglii, ne ale v řadách čsl. vojenské jednotky. Sloužil na Temži, na přístavním remorkéru. Získal tak určitý vztah k říční plavbě. Po válce, když se vrátil domů, nalodil u Dunsajplavy. V té době poválečných nedostatků se mu dařilo při pašování kontrabandu na člunu, kde byl kormidelníkem. Věděl se o něm také, že na člunu vozí pro své potěšení nelegální pasažérku, nějakou maďarskou cikánku. Ani při důkladných hranicích kontrolách nebyla nikdy objevena. Imre ale věděl, kde jí Solníčka schoval. V prostoru své ubikace na zádi mě, a tam ji vždy před hranicí vtěsnil do úzkého prostoru mezi žebrovím konstrukce. Tam také schoval pašované zboží. Někdy v roce 1948 zašmelil celý náklad léků, obvozávkých materiálů a vybavení. Počítal s tím, že zdrhne, ale byl zadržen s přízným člunem v Rušňuku. Podařilo se mu odzbrojit a svázat vojáka, který ho hlídal ve člunu, a s veslicí se přepravil na druhý rumunský břeh. Tam se zase mezi přístavními dělníky dostal na rumunskou loď a jako černý pasažér doplul do Braily. Odtud, opět ilegálně, s libanonskou námořní lodí do Gibraltaru. V pozici československého politického emigranta odletěl do Anglie. Tímto poměrně rychlým únikem před spravedností byl v Anglii o týden dříve, než tam legálně s anglickým pasem dorazila jeho manželka – Angličanka. Tyto podrobné detaily své cestovatelské anabáze dodatečně vypsál Imremu v dopise.

Tak to je taková malá epizodika z personální dunajské historie.

„Jeden den za druhým jde a já den co den spím jinde a tak den co den mám stále jeden hrozný sen. Kde budu spát příští den, kde se octnu za týden, co je do života ze dne na den?“

Tímto pesimistickým „šansonem“ v jedné filmu klučé Voskovec a Werich reagovalo na nezaměstnanost a bídu v zemi české v době hospodářské krize v třicátých letech. Mně tady také den za dnem odplouvá s Dunajem do Černého moře. Mám tady sice jisté to své „Záhřovofo lože“ v doupatku na přídi, ale Fece jenom každou noc spím jinde, na jiných zeměpisných souřadnicích. A kde se octnu za týden, to máme přibližně spočítáno při té naší protiproudni plavební rychlosti. Den za dnem a noc co noc mozkové centrum automaticky přijímá odplavanou dráhu jako křivku na záznamu kursografu. Tak jako v podvědomí stěhovavých ptáků zůstává zafixována dráha jejich letu pro zpáteční návrat do zimoviště.

Za týden další plavby se ocitáme nedaleko pod Budapeští. Během čtrnácti dnů, bez každodenních deníkových zpisů, se mi podařilo sepsat jakési pojednání o jaru na Dunaji. Všechny ty krásné večery, jarní vůně nad řekou, panenská pobřežní krajina, hvězdné noci a probouzející se rána. Všechno to jarní a nové, co mi dala ta velká řeka. Není to nic světoborného, ale přece jenom možno říci jakýsi první snad literární počinek. Kdy a kde se to někdy dostane k nějakému čtenáři, to je zatím v neohlednu – tam někde v galaktických hvězdných mlhovinách.

Pluji si tady proti proudu Dunaje a tím svým životem. Noc co noc a ze dne na den, ale nezpívám si k tomu tu Werichovu nostalgickou písničku.

V bazénu bratislavského přístavu. Náklad nám vložili na nábržď do vagonů s určením do železárny v Košicích. Tady v přístavu se před

To je po několika dnech naplněných prací a povinnostmi první mudrlantská meditace. Také ale čas na rekapitulaci nedávno prošlých dnů.

V Bratislavě byl vložena náklad, se Štefanem jsme vymetli skladiště, aby do nich byl nasypán koks nasměrovaný do Bulharska. Při jediné vycházce do ulice Bratislavy jsem opět navštívil přítele Štefana v Karlově ul. Dostal lahvičku rakie a Žeryk pěl „štrangle“ bulharského slámu. To jako odškodné za těch několik slavných tyčinek, které dostal Žery tehdy při našem prvním setkání u Dunaje pod mostem. Věřím, že i psi mají duši a dovedou si vážit lidského přítele. Samozřejmě, že mě opět neomylně poznal. Svým štěkotem jako by pozdravil, a umíval se očima.

A teď jsme zde, v Komárně, v očekávání věci příštích.

SOBOTA 30. SRPNA

Ještě jeden den v Komárně. Od té sympatické knihovnice jsem si vypůjčil několik knih na další plavbu dolů. Také jsem tam získal Literární noviny a v nich Listy vzpomínek na Vítězslava Nezvala od pana J. V. Svobody. Píše o Nezvalově hudebním nadání a o jeho lásce k hudbě. Sedával prý často ke klavíru, improvizoval a působil tak na svou inspiraci. Ne že bych se chtěl nějak srovnávat s tímto gigantom poezie, ale také si někdy rád v jakémsi transu brnkám na kytaru. Ne akordy, ty se mi s mými poměrně krátkými prsty nedaří. Jako slepec na houslích intuitivně hladím kytarové struny, přehrávám si zařizované melodie i nějaké ty „fantasmagorie“. Prsty se neří do kytary strun a tichou melodií beze smyslu kytara roní slzy nebo smích. Hladí a otupuje smysly, přináší inspiraci jako droga k nezákonnému sportovnímu výkonu.

S patnácti korunami v kapse, které mi zůstaly z Bratislavy, nebyla šance, že nějak podstatně doplním své zásoby na cestu. Moje odpolední vycházka skončila, jak jinak, posezením v prázdném kostele. Jako ve ztraceném údolí, daleko od lidí. To božské ticho a klid, balzám na duši ať věřící nebo nevěřící. Oči bloudí po temných zákoutích a výklencích, šplhají po vysokých stěnách a ochozech, s úctou se zastaví u majestátních varhanních píšťal. Jako by neviditelné ruce rozehrály složité varhanní rejstříky a prázdnotou kostela zabarvený alt zpíval

— 130 —

Ave Maria. A věž kostela, strmicí k obloze, jako raketa připravená ke startu někde k té božské prozřetelnosti. Osamělá stará žena, pokorně klečící před oltářem, se jistě modlila za chléb náš vezdejší a odpuštění našich vin, za příchod spasitele a nastolení království nebeského, které jí zbaví utrpení, které snad prožívá tady na Zemi.

Venku naproti kostelu z obchodu s gramodeskami zaznívala jakási dramatická symfonie – scénická hudba k melodramu. Před kostelem na dětském kočárku sedící nemohoucí a nechodící žena čekala na nějaké to milosrdenství od kolemjdoucích. Snad od narození fyzicky a mentálně postižená. Tam v prachu ulice v suterénu svého života snad trpělivě očekává konec svého utrpení. Dal jsem jí těch patnáct korun, snad jí pomohou přežít jeden další den. Kdybych měl, dal bych jí i tisíc korun, protože bída a neštěstí takových to lidí se mě hluboce dotýká. A kolik takových existuje kdekoli na světě? Plahočí se životem a přece pokorně přežívají, zatímco my zdraví a silní si často na něco nařkáme.

Po této epizodce před kostelem jsem se zastýděl za některé své pesimistické úvahy v tomto zápisku a v budoucnu snad zde budu svěťovat už jenom pozitivní záznamy a svou radost ze života.

V devět hodin večer dne 30. srpna Léta Páně 1958, v závěsu šesti člunů za motorovou loď DUKLA opouštíme Komárno...

— 131 —

OBSAH

SLOVO REDAKCE ÚVODEM	5
POHÁDKA O DUNAJI?	7
PŘEDHRA KE SLÁVĚ?	15
V BRATISLAVSKÉM PŘÍSTAVU	16
PRVNÍ KONTAKT S DUNAJEM	21
JEŠTĚ NEŽ ZVEDNEME KOTVU	28
MOST V NOVÉM SADĚ	37
EPOPEJ O KATARAKTECH	41
ZPÁTEČNÍ PĚLAVBA Z IZMAILU	60
IZMAIL – MĚSTO GENERALISSIMA SUVOROVA	60

KDE ZAČÍNÁJÍ DLOUHÉ MODRÉ GESTY

FRANTIŠEK PTÁČEK

Obálka Marek Píkrýl.
Fotografie kpt. Klement Bondá
Grafická úprava a technická redakce Marek Píkrýl,
Jazyková redakce Andrea Vernerová,
Sazba a litografie Marek-Czech.

Vydalo nakladatelství Marek-Czech,
Marek Píkrýl, Křivonická 426/42, Praha 8 - Čimice,
e-mail: mare-czech@seznam.cz,
www.mare-czech.cz
jako svou 77. publikaci,
v edici Loď v české minulosti svazek 41.
Vydání 1., Praha 2015.

ISBN: 978-80-86930-70-1

Tisk a vazba powerprint s.r.o.

Žádná část tohoto díla nemí být reprodukována nebo kopírována
v podobě mechanické, elektronické anebo jakékoli jiným informačním systémem
bez předchozího souhlasu držitelů autorských práv.